

Nu skärper Boverket emissionskraven för vedeldning

Boverket konstaterar redan inledningsvis att småskalig vedeldning har varit och är fortfarande en viktig del i vår energiförsörjning. Men betonar samtidigt att luftföroreningarna från småskalig förbränning är ett problem i hela Europa och har en betydande hälsopåverkan. WHO uppskattar att 61 000 människor dör varje år i Europa på grund av småskalig förbränning av kol och biobränsle. I Sverige har IVL uppskattat att cirka 1 000 förtida dödsfall orsakas av luftföroreningar från vedeldning. Det är därför angeläget att minska utsläppen av hälsopåverkande luftföroreningar från förbränning av biobränsle.

Utrustning för småskalig vedeldning berörs av flera regelverk.

- Byggproduktförordningen (EU) nr 305/2011 harmoniserar villkor för saluföring av byggprodukter på den inre marknaden.
- Plan- och bygglagen (2010:900, PBL) ställer tekniska egenskapskrav på byggnader och andra anläggningar (byggnadsverk.)
- Plan- och byggförordningen (2011:338, PBF) förtydligar de tekniska egenskapskraven i PBL. Byggnader ska bland annat skydda brukares och grannars hälsa från oacceptabla risker, exempelvis till följd av farliga partiklar eller gaser i luften.
- BBR preciserar ytterligare kraven på byggnader vilket indirekt påverkar vilka byggprodukter som kan infogas i byggnaden.
- Miljöbalken reglerar bland annat att användningen under driftsskedet (till exempel att elda) inte utgör olägenhet för människors hälsa.

De nu föreslagna ändringarna i BBR syftar till att minska utsläppen från småskalig fastbränsleeldning och bidra till att uppnå miljö kvalitetsmålet Frisk Luft. Förslaget bottnar i ett återrapporteringskrav regleringsbrevet 2015 från regeringen där det uppdras åt Boverket att föreslå åtgärder för ett tidigare införande av kravnivåerna i EU:s ekodesignreglering av fastbränslepannor och rumsvärmare. Boverket beskriver i rapporten 2016:6 Småskalig vedeldning hur dessa krav skulle kunna vara utformade och har nu kommit med ett remissförslag på ändringar som beräknas träda i kraft den 1 april 2017. Förslaget innebär ett tidigareläggande av ekodesignkravnivåerna för fastbränslepannor avseende utsläpp av partiklar, OGC och CO med nästan 2 år. Dessutom införs bindande krav på verkningsgrad. De nya kraven för värmepannor är kopplade till klass 5 i SS-EN 305-5 2012 och gäller för pannor upp till 500 kW och gäller i samband med nyproduktion eller väsentlig förändring av byggnaden.

Boverket saknar bemyndigande att införa krav i BBR som ska gälla retroaktivt. Boverket kan därför inte införa krav på redan uppförda byggnader eller delar av byggnader. De som redan har installerade rumsvärmare och pannor kommer alltså inte beröras av ändringar i BBR. Kraven som är relaterade till fastbränsleeldning i byggnader regleras i avsnitt 6:741 BBR. Dessa krav är en precisering av tekniskt egenskapskrav i PBL och PBF om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö.

De flesta seriösa tillverkare som tillhandahåller utrustningar för den svenska marknaden har redan teknik som uppfyller kraven i klass 5. Det betyder i praktiken att utsläppsminskningarna med en skärpning av kraven redan är implementerad i den teknik som finns på marknaden. Fokus måste istället ligga på att få bort den gamla dåliga tekniken och begränsa möjligheterna att sälja dessa på andrahandsmarknaden. Boverket pekar på att Lagen om tekniska egenskapskrav gäller även vid pannbyten som inte omfattas av bygglovsplikt. Det är dock upp till byggherren att se till att lagen efterlevs. Ett ansvar som få mindre byggherrar och privatpersoner känner till.

PelletsFörbundet ställer sig positiv till Boverkets förslag att koppla kraven till SS-EN 303-5 och även till att förtydliga kraven som ställs på byggherren när det gäller val av utrustning.

Effekter på rökgasutsläppen

Boverket konstaterar i sin konsekvensutredning att skärpta utsläppskrav i BBR endast har en begränsad effekt på den totala mängden utsläpp från småskalig vedeldning, eftersom det befintliga beståndet inte berörs av en sådan ändring. Skärpta utsläppskrav bör därför kombineras med andra åtgärder för att öka utbytestakten till produkter med bättre prestanda. I annat fall kommer det att dröja länge innan utsläpp från småskalig fastbränsleledning sjunker påtagligt. Omkring 55 % av de befintliga vedpannorna anses inte klara ens dagens krav i BBR.

Tabell 2.3. Fördelning av pannor och använd energi i referensalternativet

	2013		2017		2020		2022		2025	
	Antal	TWh	Antal	TWh	Ekodesign pannor		Ekodesign rumsvärmare		Antal	TWh
					Antal	TWh	Antal	TWh		
Vedpanna, ej BBR	120 688	2,54	102 506	2,16	90 690	1,91	83 580	1,76	73 946	1,56
Vedpanna, BBR gammal	98 744	2,08	83 868	1,77	74 201	1,56	68 384	1,44	60 502	1,27
Vedpanna, BBR ny	-	-	6 818	0,14	9 832	0,21	9 832	0,21	9 832	0,21
Vedpanna, ekodesign	-	-	-	-	1 417	0,03	4 083	0,09	7 696	0,16
Vedpannor	219 432	4,62	193 192	4,07	176 141	3,71	165 879	3,49	151 976	3,20
Pelletspanna, ej BBR	7 920	0,18	6 915	0,16	6 247	0,14	5 837	0,13	5 273	0,12
Pelletspanna, BBR	124 076	2,80	125 081	2,82	125 534	2,83	125 534	2,83	125 534	2,83
Pelletspanna, ekodesign	-	-	-	-	215	0,00	625	0,01	1 189	0,03
Pelletspannor	131 996	2,97	131 996	2,97	131 996	2,97	131 996	2,97	131 996	2,97
Lokaleldstad, ej BBR	161 880	0,87	160 803	0,86	160 001	0,86	159 468	0,85	158 672	0,85
Lokaleldstad, BBR	485 640	2,60	546 592	2,93	597 276	3,20	615 194	3,29	615 194	3,29
Lokaleldstad, ekodesign	-	-	-	-	-	-	18 456	0,10	77 212	0,41
Lokaleldstäder	647 520	3,47	707 396	3,79	757 277	4,05	793 118	4,24	851 078	4,55
Totalt		11,06		10,83		10,74		10,71		10,73

Tabell 2.3 från Boverkets rapport 2016:6 Småskalig vedeldning. 2,54 TWh tillförs i pannor som inte uppfyller ens dagens krav i BBR. Pelletspannor ses inte som något problem när det gäller emissioner.

En ändring i BBR har påverkan i tre år för pannor före det att ekodesign börjar gälla år 2020. Boverkets analys visar att under dessa år, 2017-2019, förväntas att cirka 4 600 äldre vedpannor och 700 äldre pelletspannor bli ersatta med nya pannor från förstahandsmarknaden. I frånvaro av ytterligare reglering är det inte troligt att alla dessa pannor blir utbytta mot sådana som uppfyller gällande krav i dagens byggregler. Det är ett problem att uttjänta pannor blir ersatta av pannor från begagnatmarknaden. *Om alla pannor som förväntas bli ersatta under perioden fram till 2020 blir utbytta mot moderna pannor från förstahandsmarknaden, kan det förväntas en utsläppsminskning på drygt 3 ton OGC och 240 kg partiklar per år, jämfört med alternativet att inte göra något alls.*

När vi studerar hur utsläppen av hälsovådliga luftföroreningar fördelas på respektive pannkategori blir bilden av var insatser borde göras tydlig. Det är de gamla befintliga pannorna som orsakar de allra mesta av utsläppen.

Om samtliga gamla pannor, som tillsammans idag använder 2,54 TWh bioenergi skulle bytas ut mot pannor som uppfyller de nya kraven i BBR skulle utsläppen av OGC minska med hela **16 815 ton** (95,6 %), Stoft med **1 047 ton** (60,5%) och CO med **101 492 ton** (86,1 %). Dock skulle utsläppen av NOx öka med **423 ton** (18,9 %).

Tabell 2.7 Utsläpp från ved- och pelletspannor fördelat per pannkategori för år 2013, ton

	OGC	Stoft	CO	NOx
Vedpanna, ej BBR	16 977 (96,5 %)	1 243 (71,8 %)	100 642 (89,1 %)	823 (36,9 %)
Vedpanna, BBR	588	387	11 449	882
Vedpanna, BBR ny	-	-	-	-
Vedpanna, ekodesign	-	-	-	-
Pelletspanna, ej BBR	2	6	53	31
Pelletspanna, BBR ⁵	25	95	828	492
Pelletspanna, ekodesign ¹	-	-	-	-
Totalt	17 592	1 731	112 971	2 229

Tabell 2.7 från Boverkets rapport 2016:6 Småskalig vedeldning

Att utsläpp från småskalig vedeldning är ett problem har konstaterats ett antal gånger och många förslag till åtgärder och styrmedel har förts fram mer än en gång. Utredningarna har ofta genomförts i samarbete mellan flera myndigheter. Men mycket lite har hänt när det gäller att komma till rätta med den stora andelen gamla vedpannor (55 %) och att begränsa möjligheterna att köpa och installera begagnad utrustning som inte uppfyller dagen krav.

Med aktiva insatser från myndigheterna sida borde en uppgradering och utfasning av de gamla pannorna kunna genomföras på högst 25 år. Även en sådan långsiktig utfasning skulle ge en årlig miljö- och hälsovinst som helt överskuggar alla andra alternativ.

PelletsFörbundet föreslår att man inför en tvingande förordning med innebörden att pannor äldre än 25 år och som inte uppfyller gällande krav skall beläggas med nyttjandeförbud. Uppföljningen av detta kan ske genom att bemyndiga sotningsväsendet att i samband med brandskyddskontrollen även bedöma huruvida utrustningen uppfyller kraven. Alternativt kan en obligatorisk pannkontroll liknande den som finns i bl a Tyskland tillämpas. PelletsFörbundet delar även SBBA:s förslag om att överväga införandet av en "skrotningspremie" för att påskynda utbytestakten av gammal teknik och samtidigt få bort dessa gamla pannor från andrahandsmarknaden.

Lidköping den 20 juni 2016

Bengt- Erik Löfgren
Koordinator

Lars Göran Harrysson
Ordförande